

Natuurlijk Piccardthof

Ecologisch Beheerplan 2022 – 2027

Tuinadviescommissie Piccardthof

Inhoud

Inleiding	3
Natuurlijk Piccardthof	4
Piccardthof - Martini.....	4
Parkeerplaats	4
Stenen stapelmuur	6
Piccardthof – Plas.....	7
Stinzenplantentuin / bloemrijk grasland en windsingel Hortensialaan	7
Bloementuin	9
Piccardthof Stadspark	10
Siertuin	10
Het Ciderhouse	11
Vleermuizentoren en vleermuizenkasten	11
Piccardthof Vijver.....	13
De Bloemenweide	13
Zwammenmuur	15
Natuurvriendelijke oevers.....	16
Kruidenlaan	18
Paddenpoel aan de Jasmijnlaan	19
Piccardthof - Noord.....	20
Groentetuinen-noord	20
Gemengde haag.....	21
Hoogstam-fruitboomgaard.....	21
Paddenpoel-noord.....	22
Composthoop / Compostereren	23
Griendbosje	23
Bijenstal.....	24
Ruigte om de Bijenstal	25
Picc – Hart – hof.....	26
Speelweide.....	26
Fruithofje/ eetbare stad	26
Piccardthof Zuid.....	28
Groentetuinen Zuid.....	28
Vlindertuin	29

Beestenhotel	30
Ringslangenbroedhoop	31
Overige zaken	32
Website	32
Monumentale bomen.....	32
Werkgroep wateroverlast	33
Zeisclub	33
Nawoord	34
Colofon.....	35

Inleiding

We vieren dit jaar dat Piccardthof 80 jaar bestaat. De vereniging is begonnen als moestuinencomplex en later zijn de siertuinen ontstaan. De heer Piccardt vond het belangrijk dat mensen uit de stad een plek hadden waar ze hun eigen groente konden verbouwen en tussen het groen verblijven. Dat is de afgelopen twee jaar tijdens de pandemie ons weer extra duidelijk geworden.

Het is ook 25 jaar geleden dat een groep leden onder aanvoering van Louis Filius van mening was dat de koers van Piccardthof anders moest. Het project 'Natuurlijk Tuinieren' van het AVVN gaf handen en voeten aan dat gevoel. Het resultaat mag er zijn.

Door al die jaren met elkaar aan het Natuurlijk tuinieren te bouwen is, zoals een lid het onlangs noemde; 'Heel Piccardthof een eigen ecosysteem' geworden. Mede hierdoor heeft ATV Piccardthof een bijzondere plek in de gemeente Groningen, namelijk de status van kerngebied groen binnen de SES (Stedelijke Ecologische Structuur).

Dit vijfde werkplan heeft de naam Natuurlijk Piccardthof Ecologisch Beheerplan gekregen bovendien zijn de onderdelen die passen bij "Natuurlijk Tuinieren" en goed verenigbaar zijn en elkaar zelfs ondersteunen en versterken geclusterd.

Toch merken we mede door de klimaatverandering dat we staan voor grote uitdagingen. De laatste jaren staan verschillende tuinen staan, gedurende het winterseizoen, vol met water. Er is een werkgroep 'wateroverlast' opgericht die - in opdracht van het bestuur - het probleem aan het onderzoeken is.

Ook starten we dit jaar met de campagne: 'Composteren in eigen tuin'. We willen de leden warm maken om zoveel mogelijk te composteren op de eigen tuin en zo de natuurlijke kringloop gesloten houden.

Dit jaar is er tevens een plan gepresenteerd om de komende jaren een slag te slaan met het vernieuwen van de verenigingsgebouwen. De roep van de leden om de gebouwen ook energie neutraal te maken, zal zeker meegenomen worden.

Dit Ecologisch Beheerplan is tot stand gekomen door een samenwerking van de beheerders Natuurlijke Projecten, de werkgroep Water en de Tuinadviescommissie.

Natuurlijk Piccardthof

Piccardthof - Martini

Welkom op ons mooie complex.

Als je de ingang van Piccardthof aan de Schweitzerlaan 14, achter het Martini Ziekenhuis, neemt, kom je zo vanuit het stedelijke gebied in een oase van groen.

Het geeft gelijk een prachtig zicht over de Piccardthofplas.

De laatste jaren is deze ingang aan de zuidkant van het complex steeds belangrijker geworden. Dit omdat deze ingang beter bereikbaar is voor transportvoertuigen.

Na het verwijderen van de oude portierswoning is er ruimte gekomen om hier in de toekomst de werkschuur te realiseren.

Parkeerplaats

Beschrijving

Een vereniging kan eigenlijk niet zonder een parkeerplaats voor auto's. Het is de kunst om deze 'verzamelplaats van blik' zo in te passen dat het een aantrekkelijk natuurlijk aanzien heeft.

Daarom is er voor gekozen om in het midden een lange rij knotwilgen te planten, met een takkenril van wilgentenen. De wilgen groeien elk jaar uit, waardoor de parkeerplaats meteen een stuk groener oogt.

De groenstrook aan de noordkant is ingeplant met bes- en nootdragende heesters, zoals hulst, sleedoorn, gele kornoelje en hazelnoot. Veel eetbare soorten die door leden of passanten geplukt kunnen worden. (Onderdeel 'de eetbare stad')

In 2016 is een plan gemaakt om de parkeerplaats meer de groene uitstraling te geven die bij ons park hoort. Een paar onderdelen hieruit zijn: storende, onnatuurlijke elementen weghalen, de fietsenhokken verplaatsen en voorzien van mooie begroeiing en hagen, een paar bloemenweijtjes aanleggen en nog meer knotwilgen planten.

Doel

Met behoud van de parkeerfunctie verschillende waardes op het terrein realiseren waardoor:

- De entree en parkeerplaats van het complex mooier aansluit en een geheel gaat vormen met de Piccardthofplas en het tuincomplex.
- De schuil-, broed- en voedselmogelijkheden voor vogels, insecten en kleine dieren vergroot worden.
- Onnatuurlijke elementen vergroenen zodat deze opgaan in de omgeving.

Beheer en onderhoud

- Knotten van knotwilgen: de pruiken eens per twee jaar knotten in april, na het bloeien van de katjes, zodat bijen en andere insecten kunnen profiteren van dit vroege voedselaanbod. Om de hoeveelheid werk ineens te verminderen, kan je ook elk jaar de helft knotten, bijvoorbeeld drie-om-drie. Verwijder de tenen zo dicht mogelijk bij de knot, zodat er geen "kapstokken" ontstaan, die minder sterk zijn.
- De kleinere wilgentenen kunnen meteen verwerkt worden in de takkenril, terwijl de grotere in hekjes op het terrein gevlochten kunnen worden. Deze tenen moeten dan

wel ontdaan worden van de zijtakjes. In de schaduw liggend kunnen ze zeker een maand bewaard blijven voordat ze gebruikt worden.

- Om verstikking van de wilgen door haagwinde te voorkomen, is het goed om die 1 à 2x per zomer weg te halen, voor zover mogelijk.
- Meer bes- en nootdragende heesters planten in de noordelijke groenstrook. Liefst inheemse soorten, aangezien die meestal sterker en waardevoller zijn voor onze fauna dan uitheemse soorten. Ook moeten ze goed snoei kunnen verdragen, aangezien ze niet hoog kunnen groeien i.v.m. de bomen.
- Bes- of nootdragende struiken regelmatig snoeien zodat ze niet te groot worden.
- Regelmatig zeismaaien van de Japanse duizendknoop.
- Vergroenen van de onnatuurlijke elementen zoals het fietsenhok met bv. hop (*Humulus lupulus*), bosrank (*Clematis vitalba*), wilde kamperfoelie (*Lonicera periclymenum*).

Stand van zaken

Afgelopen jaar is het fietsenhok verplaatst. Ook is de wilgenhaag uitgebreid met twee landjes in halve cirkelvorm, die rondom beplant zijn met verschillende planten.

Stenen stapelmuur

Beschrijving

Graag willen we op verschillende plekken 'Groene Inspiratie' geven. Zodra je het complex oploopt vanaf de parkeerplaats, zie je rechts de stapelmuur. Hier is - puinafval - op een natuurlijke manier hergebruikt. Het heeft een nieuwe functie gekregen

De eerste fundamenteën van deze muur zijn in 2013 aangelegd.

In april 2016 werd, met subsidie uit de GroenenDoen-pot, een cursus Stapelmurenbouwen gegeven, o.l.v. ecologisch hoveniers Rixt Langeveld en Daan Schöne. Tijdens de cursus werd de huidige muur gestapeld en voorzien van grond en beplanting. In de maanden erna is de omgeving van de stapelmuur aangepakt en opgeruimd. Zo is al het puin uiteindelijk hergebruikt in diverse, aansprekende bouwsels!

Doel

- 'Groene Inspiratie' geven voor leden en bezoekers van Piccardthof
- Schuilplaatsen bieden voor kleine diertjes, zoals salamanders, padden, spinnen, insecten.
- Laten zien hoe je allerlei stenen leuk kunt hergebruiken.

Beheer en onderhoud

- Groeiseizoen: de stapelobjecten en omgeving regelmatig wieden, zodat ongewenste planten niet de overhand krijgen. Zo nodig uitdunnen van te overdadig groeiende muurbloempjes.
- Buiten het groeiseizoen: waar nodig de stapelobjecten bijwerken.

Stand van zaken

De muur ziet er prachtig uit.

Piccardthof – Plas

Wat is Piccardthof zonder de Piccardthofplas?

De plas, eigendom van Natuurmonumenten, heeft de status van natuurgebied en vormt een schakel in de natte ecologische infrastructuur tussen de Drents-Groningse meren en de Friese meren. Zowel boven- als onderwater is de biodiversiteit erg bijzonder, en bovendien is het water kraakhelder! Het is de enige plas in Nederland met zoete en zoute waterlagen, die zich nauwelijks met elkaar mengen. Daardoor drijven de zoete waterlagen op de zoutere waterlagen, ook wel halocline genoemd.

De aangrenzende plas ZZ en de begraasde graslanden WZ - eveneens eigendom van NM - zijn van groot belang voor de migratie en beleving van de fauna op Piccardthof. In en om de vogelrijke plas overwinteren tientallen vogelsoorten. Ook groene kikkers, ringslangen, kleine watersalamanders en kleine modderkruipers verblijven in de plas die in open verbinding staat met de kwelrijke watergangen op ATV Piccardthof.

(Bron: Kwaliteitstoets in bijlage en <https://nl.wikipedia.org/wiki/Piccardthofplas>).

Voor leden van Piccardthof is de plas van grote recreatieve waarde. De afspraak met NM is dat de plas alleen toegankelijk is voor de leden van de vereniging.

Stinzenplantentuin / bloemrijk grasland en windsingel Hortensialaan

Beschrijving

Zoals hierboven beschreven is de Piccardthofplas erg belangrijk. Het is daarom ook van groot belang om vanaf de Hortensialaan gezien het open én gevarieerde karakter van de windsingel te handhaven door cyclisch en gefaseerd handmatig onderhoud van de onderbegroeiing. Spontaan opgekomen en aangeplante inheemse lage struiken (bramen, hulst, vliersoorten) en opslag van bomen (esdoorn, lijsterbes), klimplanten (klimop, kamperfoelie) en vaste planten (daslook, vingerhoedskruid, wilgenroosje, look-zonder-look) worden voor dit doel gehandhaafd en onderhouden. Door op deze manier onderhoud te plegen, blijft door alle seizoenen ruimte voor doorzicht, bloei en windvang, wordt schuil- en nestgelegenheid en voedsel voor fauna geboden én blijft afwisseling in structuur en patroon, in hoogte en massa, in openheid en dichtheid behouden. Handhaving van de overgang van bloemrijk grasland naar de soortenrijke windsingel is van ecologische én belevingswaarde. Variatie en samenhang zijn het uitgangspunt voor deze vorm van beheer.

Ook is er voor gekozen om in het grasveld, onder de bomen, een stinzen-voorjaarsplantentuin aan te leggen. Het is zodanig aangelegd, dat er van het vroege voorjaar tot het late najaar iets bloeit. Bij de keuze van de planten is rekening gehouden met onze zure grond en de vrij droge plek. De soorten die het goed doen, kunnen in de komende jaren verspreid geplant worden in de hele grasrand langs de Hortensialaan, zodat hier langzamerhand een grote stinzenplantentuin zal ontstaan. Vervolgens zijn er door vrijwilligers verschillende voorjaarsbloeiers gepoot in grote organische vlekken van 2 - 6 soorten. Het grootste deel is in het gazon rond de rode beuk en ten westen daarvan gepoot. Het overige deel is gepoot onder de bomen in de singel, in de slootwal langs de sloot aan de ZZ van de singel en verspreid in het aangrenzende gazon.

Doel

- Openheid Piccardthofplas behouden.
- Tonen en vergroten van de biodiversiteit met aantrekkelijke bloemen.
- Het aantal vroege bloeiërs op de Piccardthof uitbreiden, om zo het voedselaanbod voor vroeg vliegende insecten te vergroten.

Beheer en onderhoud

- De grasstrook van 1,5 meter tot het pad mag hooguit 1 per week gemaaid worden.
- Het gras in het midden (onder de bomen) niet meer bemesten en pas na de bloei- en vruchttijd van pinksterbloem of look-zonder-look; dus na half juni (of na 1 juli) maaien. Met de zeis of een messenbalk en afvoeren van het maaisel na afvallen van de zaden.
- Voorjaarsbloeiende bollen, knollen en wortelstokken poten in het gazon en de singel.
- Afgefallen blad harken en blad afvoeren (niet onder de bomen in de singel deponeren omdat het daar dan te voedselrijk wordt). Een klein deel van het afgefallen blad in het gazon laten verteren, is goed voor humusvorming en bodemleven, maar een te dik pakket blad verstikt het gras.
- Zo weinig mogelijk met zwaar materieel over het gazon rijden: dit veroorzaakt zuurstofgebrek door bodemverdichting en is onder meer nadelig voor de bollen in het gras.
- Alleen biologisch geteelde, enkelbloemige of halfgevulde soorten aanplanten, aangezien insecten daar meer voedsel uit kunnen halen.
- De hoeveelheid stinzenplanten langzamerhand uitbreiden in de hele grasstrook langs de Hortensialaan.

Stand van zaken

Afgelopen jaren is er regelmatig te vroeg gemaaid. Er zullen gesprekken moeten plaats vinden om dit te voorkomen. Aanbevolen (Koeman en Bijkerk rapport 2017-069) wordt om over te stappen op gefaseerd te maaien (en af te voeren na enkele dagen). Maaien is wel overal noodzakelijk om verruiging van de vegetatie tegen te gaan. Door gefaseerd te maaien ontstaat ook meer diversiteit in structuur. Door jaarlijks een strook te laten overstaan kunnen rupsen en poppen overwinteren. Vooral voor mantel-zoomvegetatie is dat belangrijk omdat de verpoping daar vaak gebeurt. Door gefaseerd maaibeheer met vrij grote tijdsintervallen krijg je geschikte bosranden voor overwintering van de poppen van het oranjetipje en geschikt leefgebied voor overige insecten.

Sinusbeheer [De Vlinderstichting | Sinusbeheer](#)

Bloementuin

Beschrijving

In de meest zuidwestelijke punt van het Piccardthof is sinds 2000 de Bloementuin. Dit was een gazon dat wekelijks werd gemaaid. De grens tussen gazon en water was heel abrupt en met beschoeiing afgezet. Bij de aanleg is de bovenste laag zwarte grond weggehaald en vervangen door zand. De oever is aflopend gemaakt en er zijn hoogteverschillen aangebracht. Hierdoor vind je in deze tuin veel verschillende biotoopjes, met elk hun eigen planten.

Doel

- De geleidelijke en natuurlijke overgang in stand houden, zodat hierbij passende oeverplanten zich kunnen vestigen. De oeverplanten bieden namelijk een schuil- en paaiplaats voor allerlei waterleven, dat zo van dichtbij gevolgd kan worden.
- Door te zorgen voor rust en verschraling, kan zich hier een "armere" en dus andere flora ontwikkelen dan op andere plaatsen op Piccardthof.

Beheer en onderhoud

- Over het algemeen geldt: zo weinig mogelijk verstoren, vertrappen of openwerken van de bodem, bijvoorbeeld door uitsteken, uittrekken of betreden. Geen zware machines gebruiken, ook geen bosmaaier of trimmer. Niet bemesten of bekalken.
- Begin voorjaar: resterend blad afharken en dode plantenresten grotendeels afknippen en verwijderen. Hier en daar wat laten staan voor de kleine beestjes.
- Heesters - met name de geoorde wilg en de rode kornoelje - om de drie tot vijf jaar, afhankelijk van de grootte, terugzetten of snoeien. Opslag van houtige gewassen - als geoorde wilg, zwarte els, ruwe berk, haagbeuk en veldesdoorn - snoeien of voorzichtig verwijderen.
- Niet vaker dan twee keer per jaar (in juni/juli en oktober) gefaseerd maaien of knippen van hoog gras en storende ruigte vóór de zaadrijping en vóór de winter. Het gras zo kort mogelijk de winter in laten gaan. Maaisel altijd afvoeren. De ratelaar parasiteert op wortels van woekerende grassoorten, zodat deze afnemen en er ijlere soorten voor in de plaats komen. Zaad van ratelaar na rijping (eind juli) weer uitzaaien op plekken waar nog teveel vet gras staat.
- Paddenstoelen overal sparen (boombegeleiders, verteerders, parasieten). Na de bladval in oktober/november blad harken en afvoeren vóór de winter.

Stand van zaken

Afgelopen jaren zijn er enkele onzorgvuldige acties uitgevoerd. Zo is er met zware machines gewerkt aan de oever en over kwetsbare onderdelen van de tuin gereden. Ook zijn er planten weggenomen. Het zal tijd kosten om het evenwicht weer te herstellen.

Piccardthof Stadspark

Wie Piccardthof door het statige hek aan de Stadsparkzijde binnenkomt heeft gelijk een goede indruk van het park. Daar zijn wij Piccardthoffers blij mee, maar vast ook de mensen die ons tuinpark kennen en gebruiken om er te wandelen of er te doorheen te fietsen. Je hebt een ruime blik over de lanen en ook de karakteristieke huisjes.

De afgelopen jaren is de voormalige beheerderswoning gebruikt door de tuinlieden of als vergaderruimte voor verschillende commissies.

Siertuin

Beschrijving

Gelijk aan de linkerkzijde bevindt zich de siertuin. De siertuin laat een voorbeeld zien van een natuurlijke plantenborder. De keuze van de planten is zo gemaakt dat de tuin er het hele jaar mooi uit ziet, zelfs in de winter. Om deze siertuin meer natuurlijk te maken, en daarmee aantrekkelijk voor allerlei soorten beestjes, staan er behalve uitheemse planten (bijv. de indianenbloem), ook wilde planten uit Nederland in, zoals bijv. de struik- en klimrozen. Ook staan er gecultiveerde planten in die nog erg op hun wilde voorouders lijken, zoals o.a. kattestaarten en diverse grassoorten.

De verschillende grassoorten geven bij elk weertype een ander beeld. Zo geven rijp, dauw, mist, regendruppels, sneeuw, lage winterzon en wind fascinerend spel met de pluimen en het sierlijke blad. De andere uitgebloeide planten blijven eveneens staan tot de lente, vanwege het aanzicht en omdat ze voedsel (rozenbottels) en/of onderdak kunnen verschaffen aan beestjes.

Het vijvertje is vooral leuk voor kikkers en, wie weet, salamanders; voor hen en voor nog meer kleine diertjes zitten er in het stapelmuurtje allerlei soorten holletjes die ze als schuilplaats kunnen gebruiken. In de vijver en op het muurtje kunnen planten groeien die van natte, resp. droge voeten houden.

Doel

- Een vriendelijk welkom voor een ieder die ons terrein betreedt.
- Een voorbeeld tonen van een natuurlijke border.

Beheer en onderhoud

- In het voorjaar grassen en andere planten terugsnoeien.
- In het groeiseizoen wieden en bijwerken
- In de nazomer: het vijvertje wat opschonen, zodat het niet teveel dichtgroeit.
- Het stapelmuurtje elk jaar even bijwerken.

Stand van zaken

Langzamerhand is gebleken dat het gras steeds meer de overhand krijgt. Om de siertuin weer in de oude staat te krijgen en makkelijker te beheren, zullen we waarschijnlijk de tuin opnieuw moeten gaan inrichten. Plannen hiervoor zijn in ontwikkeling.

Het Ciderhouse

Ook is er een appelpers en een appel-vermaler aangeschaft. Deze staan in het ciderhuis bij de ingang Stadsparkzijde. Dit met de bedoeling om iedereen in staat te stellen om van hun appels appelsap te persen.

[Het Ciderhouse \(piccardthof.nl\)](http://piccardthof.nl)

Vleermuizentoren en vleermuizenkasten

Beschrijving

Bij de siertuin staat een in het oog springend bouwwerk namelijk een vleermuizentoren. De toren is gebouwd naar een Amerikaans model en bestaat uit meerdere 'schillen', die zodanig met elkaar verbonden zijn, dat vleermuizen steeds de beste plek uit kunnen zoeken om te verblijven. Veel vleermuissoorten zijn oorspronkelijk boombewoners, die in kolonievorm de dag in holtes en spleten doorbrengen en er soms ook overwinteren. Ook gebruiken ze deze ruimtes als kraamkamer om hun jongen groot te brengen. In de loop der tijd hebben ze ontdekt dat ook onze huizen leuke schuilmogelijkheden bieden: spouwmuren, loze ruimtes onder het dak, etc. Doordat we echter steeds netter zijn gaan bouwen (spouwmuren opvullen, gaten dichten) en oude bomen snel geruimd worden (wie gaat 't betalen als er een tak op je auto valt?), neemt het aantal bruikbare holtes alleen maar af. En daarmee dus het aantal vleermuizen. Terwijl het nota bene zulke nuttige insectenverdelgertjes zijn!

Daarom is er rond 2009 contact gezocht met de Vleermuizenwerkgroep in Groningen en deze plek uitgekozen. Vleermuizen kunnen deze toren gaan gebruiken als kraamkamer. De soorten die we kunnen verwachten zijn: de gewone dwergvleermuis, de ruige dwergvleermuis en de rosse vleermuis.

Doel

- Piccardthof aantrekkelijker maken voor vleermuizen en daarmee de vleermuizenpopulatie ondersteunen.
- Door middel van excursies meer mensen kennis laten krijgen over vleermuizen en inventariseren welke soorten en hoeveelheden er zijn.

Beheer en onderhoud

- Elke winter de kasten bij langs gaan om te controleren of ze gebruikt zijn (dat zie je aan de kleine zwarte poepjes).
- Dan ook meteen schoonmaken (uitvegen), eventuele reparaties uitvoeren, de haak in de boom wat uitdraaien zodat hij niet vast groeit en de aan- en uitvliegroute zo nodig vrij maken (vleermuizen vliegen van onderaf de kast in en uit, dus er moet zeker twee meter vrije vliegruimte zijn onder de kast).
- In de zomer de toren in de gaten houden op gebruik. Buiten het broedseizoen de toren eventueel repareren.

Stand van zaken

Van alle vleermuissoorten was het aantal waarnemingen in 2017 hoger dan in 2008. De toename is het grootst bij de Gewone dwergvleermuis. De Meervleermuis, die het gebied alleen gebruikt op vliegroute, is in 2008 niet waargenomen. Door alle soorten wordt het gebied alleen als foerageergebied gebruikt. Alleen de Gewone dwergvleermuis heeft mogelijk enkele zomer- of paarverblijfplaatsen in de woningen op de Piccardthof.

Kraamkolonies zijn niet gevonden. (Koeman en Bijkerk rapport 2017-069)

Het doel is om in 2022 een monitoring uit te voeren.

Daarna de komende jaren weer nieuwe plannen ontwikkelen.

Piccardthof Vijver

Een belangrijke plek op ons complex is de vijver. Op de foto's uit de oude doos is vaak rond de vijver een strak gemaaide weide, een groen grasveld met weinig bloemen te zien. De weide werd regelmatig door de tuinmannen gemaaid met zware machines. De natte veengrond klonk daardoor in en werd nog natter en moeilijker te maaien. Door het maaibeleid te veranderen, is het nu een erg natuurlijke plek geworden. De aanwezigheid van de vijver, de bloemenweide, de kruidenlaan, de paddenpoel en de natuurlijke oevers is er een heel mooi geheel ontstaan.

De Bloemenweide

Beschrijving

Vroeger waren bloemrijke hooi- en weilanden overal te vinden. Afhankelijk van de grondsoort, de waterstand en de bemesting hadden ze allemaal hun eigen variatie, maar zeeën van bloeiende bloemen waren overal. Sommige soorten groeiden op bijna elke grond, zoals boter- en paardenbloemen, maar de zeldzame soorten als orchideeën stelden hoge eisen aan hun groeiplaatsen. Ook was er plaats voor vogels, kleine zoogdierpjes en heel veel soorten insecten. Tegenwoordig zie je buiten de natuurterreinen zelden meer zulke bloemenzeeën.

Vanaf 2010 is het maaibeleid er in deze weide op gericht om de vroegere rijkdom van de hooilanden terug te krijgen. Hooilanden werden immers maar één of twee keer gemaaid en het hooi werd afgevoerd. Ook laten we iedere maaibeurt stukken staan, dit heet "gefaseerd" maaien. Daardoor blijft altijd een deel van de kleine diertjes (bijvoorbeeld kikkers of padden) en insecten (zoals poppen of rupsen van vlinders) in leven, zodat de populatie zich weer snel kan herstellen. Door het afvoeren van het hooi zal de bodem langzamerhand minder voedselrijk worden en interessanter voor minder algemene wilde bloemen.

Deze verschraling moeten we wel lang volhouden om resultaat te boeken, want onze veengrond is van nature voedselrijk.

Ook vindt er vanuit de lucht bemesting plaats: door overbemesting van landbouwgronden komt er veel stikstof in de lucht, die vervolgens overal weer neerslaat. Door teveel stikstof gaan bepaalde algemene grassen nog harder groeien, waardoor kwetsbaardere planten weggeconcurrereerd worden.

Door een pad door de weide te maaien kan er door heen gelopen worden en kun je ook bij de rand van de vijver komen om bijvoorbeeld waterbeestjes te vangen. Om doelsoorten rietzanger en mogelijk blauwborst een geschikt habitat te bieden, zou een deel van de grote vijver mogen begroeien met riet. (Koeman en Bijkerk rapport 2017-069).

Doel

- Rijkdom aan biodiversiteit vergroten zoals bloemrijke hooi- en weilanden.
- Gefaseerd maaien om flora en fauna zich te laten herstellen en als 'Groene inspiratie'
- Verschalings om ruimte te geven aan kwetsbare soorten.

Beheer en onderhoud

- Sinds 2010 wordt de bloemenweide (net als de natuurlijke oevers) twee keer per jaar gemaaid door ecologisch hoveniersbedrijf Klavertje Vier.
- De eerste keer eind juli, na de zaadzetting van vroege bloeiers en ook omdat dan de grootste grasproductie verwijderd wordt.
- De tweede keer eind oktober, na de zaadzetting van late bloeiers.

- Na een paar dagen drogen worden de gemaaide stukken met hulp van vrijwilligers gehooïd en het hooi wordt afgevoerd.
- Het maaien gebeurt met een messenbalk, een vrij lichte machine die met de hand wordt voortgeduwd en de grond niet verdicht.
- De rietkraag zou bijvoorbeeld aan de zuidzijde vijf meter breed mogen zijn. Als het riet hier niet beheerd wordt, zal het vanzelf uitbreiden de watergang in.

Stand van zaken

In de loop der jaren is de weide steeds meer een bloemenzee geworden. Er staan in het voorjaar veel boterbloemen te bloeien. In juli en augustus zien we o.a. veel valeriaan, koninginnekruid en moerasspirea. Of het verschrallen lukt, is de vraag, maar het is zeker gelukt om veel meer bloemen te krijgen. Het blijft boeiend om de ontwikkeling van dit gebiedje (en van de natuurlijke oevers) te volgen.

Zwammenmuur

Beschrijving

Vlakbij de Bloemenweide, in de schaduw van de struiken, ligt een lange houtblokkenmuur. Deze muur dient als 'Groene Inspiratie' want dood hout is belangrijk als voedsel- en voortplantingsplek voor allerlei beestjes en plantjes (vooral paddenstoelen natuurlijk). Rond 2007 is er na een storm besloten van de nood een deugd te maken en is de eerste muur aangelegd met houtblokken afkomstig van omgewaaide bomen. Er zijn diverse houtsoorten gebruikt om een zo groot mogelijke variatie te krijgen. En omdat paddenstoelen graag in vochtige, niet te zonnige, omstandigheden leven, is voor deze schaduwrijke plek gekozen.

Doel

- Vergroten van het aantal paddenstoelensorten op Piccardthof.
- Het bieden van schuilgelegenheden voor amfibieën en andere beestjes. Ook kunnen allerlei houtetende insecten hier terecht, die op hun beurt weer voedsel vormen voor andere dieren, o.a. grote bonte spechten.
- Af en toe een paddenstoelenexcursie organiseren om te kijken wat er allemaal groeit.

Beheer en onderhoud

- Omdat het hout in de loop der jaren verrot regelmatig houtblokken aanvullen. Liefst diverse soorten, aangezien elke boomsoort andere paddenstoelen en insecten aantrekt.

Stand van zaken

Na een storm, zoals in februari 2022, wordt de muur weer regelmatig aangevuld.

Natuurvriendelijke oevers

Beschrijving

In het vroege voorjaar van 2010 zijn de natuurvriendelijke oevers machinaal uitgegraven, met advies van ecologisch hovenier Nils van Ligten. Ze bevinden zich tussen de Berken en de Lijsterbeslaan, tegenover de Kruidenlaan. De vroegere rechte sloot is op vier plekken verbreed met een ondiepe inham, waarvan de oevers langzaam aflopen. Zo zijn er plekken gemaakt waar kleine dieren makkelijker het water in en uit kunnen. Ook creëer je zo een grotere plantendiversiteit, wat vooral in het voorjaar goed te zien is. De natuurlijke oevertjes zijn interessant door de variatie in gradiënt: ieder niveau kent zijn eigen plantensoorten. In plaats van alleen maar groen gras, ziet het hier dan geel en roze van de bloemen. Ook hier zou je een snellere verandering kunnen krijgen in de vegetatie door gele ratelaar uit te zaaien (die immers parasiteert op gras) en interessante planten te poten (een schaapskudde zou ook helpen: ze maken door hun gegraas de grasmat wat opener, zodat zaaadjes meer kans krijgen).

Doel

- Een gevarieerdere oeverbeplanting laten ontstaan en kleine diertjes betere mogelijkheden geven om uit het water te kunnen komen.
- Voortplantingsbiotoop bieden voor kikkers
- Een organische slootkant creëren.

Beheer en onderhoud

- Sinds 2010 worden de natuurlijke oevers (net als de Bloemenweide) twee keer per jaar gemaaid door ecologisch hoveniersbedrijf Klavertje Vier. Tijdens werkochtenden wordt het maaisel met rijven bijengeharkt en afgevoerd.
- Wel zullen elk jaar in september of oktober 2 van de 4 oevers wat ontdaan moeten worden van Pitrus, opschietende boompjes en Lisdodde, en moeten ze met de hand weer wat dieper gemaakt worden. Nooit alle oevers tegelijk, maar gefaseerd.

Zwaan met jongen bij een van inhammen

Stand van zaken

De vegetatie lijkt nu (2022) redelijk stabiel; er staat veel kattenstaart, valeriaan en grote wederik. Her en der vind je echte koekoeksbloem. De gele ratelaar heeft zich weer weg laten drukken door het gras en er ontstaan langzamerhand stukjes veenmos.

Behalve kleine diertjes wonen er ook grotere: een paartje knobbelzwanen heeft al twee keer in dit gebiedje gebroed en ook een paartje Canadese ganzen heeft het met succes geprobeerd.

Kruidenlaan

Beschrijving

Het imago van een kruidentuin is de laatste jaren veranderd. Kruiden worden gebruikt om gerechten een eigen karakter te geven. Het enorme potentieel van kruiden is herontdekt. Ook kunnen kruiden gebruikt worden voor eenvoudige kruidentherapieën. En dan de kruidenplanten zelf, deze hebben vaak een eigenaardige en speciale schoonheid. Reden genoeg om ook dit op Piccardthof te laten zien.

In de afgelopen jaren is er, door meer met plantenbakken te gaan werken, aan de toegankelijkheid gewerkt. Je hoeft niet alleen over het pad te lopen, maar je kunt ook in de tuin zelf staan. Hierdoor kun je de kruiden voelen, ruiken en plukken. Bij veel planten staat een bordje met de naam erop. Ook wordt er aan gewerkt om bij de kruiden een QR-code te plaatsen, zodat meer informatie geraadpleegd kan worden waaronder de toepassing van de kruiden. De keuze van het sortiment van de kruiden is zo gemaakt dat het voor leden die weinig kennis en ervaring hebben met (het gebruiken van) kruiden het uitnodigend is, maar ook dat er voor leden die veel kennis hebben en veelal gebruik maken van kruiden er een gevarieerd aanbod is.

Doel

- Kruiden laten leven voor de leden en bezoekers.
- Toepassingen van kruiden laten zien.
- Meer informatie (maar ook weer niet overspoelen) geven over planten die in de kruidenlaan staan.
- De kruiden in deze laan kunnen door iedereen (met mate) geplukt en gebruikt worden.

Beheer en onderhoud

- Wieden en jaarlijks controleren of er kruiden vervangen moeten worden. Eventueel uitbreiden, kalk strooien of compost.
- De bakken (indien nodig) vervangen en ruimer en dichter langs het pad plaatsen.
- Eénjarige kruiden bijplanten.

Stand van zaken

Op deze kruidenlaan staan nu wel tachtig tot negentig soorten, alle beschreven in de Kruidenlaan-Piccardthof blog. [moestuinvrouw en dekselse kok – Kruidenlaan Piccardthof Groningen \(wordpress.com\)](https://moestuinvrouwendekselsekok.wordpress.com) Je vindt er allerlei soorten kruiden, zoals culinaire (voor in het eten), voor thee, medicinale, voor het maken van een potpourri of om wol mee te verven. Het is zichtbaar en voelbaar dat er de laatste jaren een frisse wind door deze tuin is gegaan.

Vervangen van kruidenbakken (juni 2021)

Paddenpoel aan de Jasmijnlaan

Beschrijving

Deze poel is als een van de eerste 'projecten' 1997 aangelegd en heeft al vele padden, salamanders en diverse soorten kikkers het levenslicht laten zien. Er was toentertijd een kavel vrijgekomen en deze plek lag gunstig t.o.v. de vijver. Amfibieën moeten voldoende mogelijkheid hebben om zich op te warmen in de zon daarom is aan de noordkant van de poel een 'zonnebank' gegraven. De doorgang naar de vijver is dichtgemaakt om te voorkomen dat er vissen in de poel komen en de amfibieën-eitjes opeten. De beplanting is zo gekozen dat er bescherming wordt gegeven de amfibieën en passen bij de poel. Bezoekers worden op de hoogte gesteld van de aanwezigheid en het doel van de paddenpoel, zodat zij deze niet verstoren. Hiervoor staat bij de ingang van de tuin een informatiebord.

Doel

- Met deze poel willen we de komst en verspreiding van amfibieën stimuleren. Door de beschermde ligging van de poel verbeteren de overlevingskansen van de eitjes en de larven.
- Bezoekers en leden voorlichting geven over een 'paddenpoel'.

Beheer

- De noordelijke oever heeft een flauw talud. Deze wordt door de zon beschenen en is daarom het belangrijkste. Zo is er meer gelegenheid voor de amfibieën om zich op te warmen in de zon.
- Elk jaar moet riet- en lisdodde-opslag uit het midden van de poel verwijderd worden. Liefst met de hand en in september of oktober, zodat de kikkers nog niet in de bodem zitten. Ook kan dan de poel weer wat uitgediept worden.
- Hoge wal rechts van de poel:
Ongewenste kruiden wieden, bramen trekken, opslag van bomen verwijderen. In de nazomer een keer zeisen, vóóordat er met de werkzaamheden in de poel begonnen wordt.
- Lage gedeelte links van de poel:
Opslag van bomen verwijderen, ongewenste kruiden wieden, bramen trekken, planten die van natte omstandigheden en van zure grond houden laten staan. Wandelpaadje openhouden en picknicktafel bereikbaar houden.

Stand van zaken

Bij de poel is dit jaar een mossen en korstmossen excursie gehouden door Lukas Verboom. Er zijn plannen om nog meer excursies te organiseren.

Piccardthof - Noord

We zien hier aan de noordkant van Piccardthof dat onderdelen die bij "Natuurlijk Tuinieren" passen goed verenigd zijn.

Hier vinden we fruitbomen, een bijenstal, een griendbosje, een paddenpoel, een gemengde haag en een composthoop. Hierdoor wordt er een nog grotere diversiteit aangebracht. Bovendien leveren we zo een bijdrage aan het in stand houden van (oude) rassen hoogstam fruitbomen, het bevorderen/vergroten van de bijenstand en de kennis hierover, het beschermen van amfibieën, het aanbieden van schuilplaatsen voor vogels en bovendien produceren we zo onze eigen wilgentenen, fruit, compost en honing!

Groentetuinen-noord

Aan beide uiteinden van de Lijsterbeslaan liggen groentetuinen.

De groentetuinen zijn de laatste jaren bijzonder in trek. Er is geen kaveltje vrij en er is al jaren een wachtlijst.

Doel

- Deze tuinen worden per kaveltje verhuurd aan iedereen die zijn eigen groente wil verbouwen.

Beheer en onderhoud

- Sinds Piccardthof in 1997 overgestapt is op natuurlijk beheer is ook in de groentetuinen het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen en kunstmest niet meer toegestaan.

Stand van zaken

Tijdens de zomerfeesten die in de afgelopen twee jaar ondanks corona toch doorgang hebben gevonden – en een groot succes waren – hebben vele leden prachtige eigen groenten, bessen en vruchten bijeen gebracht voor de gezamenlijke maaltijd.

Gemengde haag

Beschrijving

In 1999 is er een gemengde haag geplant als afscheiding tussen een deel van de groentetuinen en boomgaard. Er is ook voor deze haag gekozen om het cultuurhistorische karakter van de boomgaard te versterken. De haag bestaat vooral uit stekelige, besdragende struiken zoals meidoorn en sleedoorn. Daardoor kunnen vogels zoals merels en heggemussen goed erin nestelen en in het najaar snoepen van de bessen.

Doel

- Leden en bezoekers kennis laten maken met een stukje cultuurhistorie.
- Vergroten van biodiversiteit.

Beheer

- De haag wordt enigszins onkruidvrij gehouden.
- Eén keer of twee keer per jaar geknipt, meestal in augustus en in november.

Stand van zaken

De haag is afgelopen winter (te) fors terug gezet.

Hoogstam-fruitboomgaard

Beschrijving

Veel (oude) rassen van hoogstam fruitbomen zijn zo goed als verdwenen uit ons landschap. Doordat het snoeien en oogsten van hoogstambomen moeilijker is dan dat van de laag- en halfstam bomen en door de import van (goedkoper) buitenlands fruit, waren ze niet "rendabel" genoeg. In de boomgaard staan appels, peren en kersen. De eerste vruchten zijn al in 2001 geoogst. Doordat de veengrond voor veel soorten te nat bleek zijn er een aantal nieuwe bomen geplant. Deze zijn op een bult geplant. Desalniettemin is het verstandig om soorten te nemen die goed tegen onze natte, venige omstandigheden kunnen. Tot nu toe doen peren (zowel stoof- als hand-) het niet goed, en de paar kersen die er zijn, worden al opgegeten door de vogels voor ze rijp zijn.

Doel

- Het planten van hoogstam fruitbomen om zo een bijdrage te leveren aan het in stand houden van (oude) rassen.
- Leden en bezoekers laten kennismaken met een stukje cultuur historie.
- En natuurlijk ook het laten proeven van 'historisch fruit'.

Beheer en onderhoud

- Het snoeien van de bomen wordt, o.l.v. beheerster, gedaan door mensen met de nodige kennis.
- Af en toe de bulten of boomspiegels ontdoen van al teveel onkruid, zodat er meer voeding overblijft voor de bomen.
- Indien nodig bomen bemesten met compost of organische mest.

Stand van zaken

Er is een snoeicursus georganiseerd in zomer 2018 o.l.v. Lubbert Dijk van de Baggelhof. De deelnemers hieraan zorgen nu samen voor de snoei. Sinds herfst 2018 bestaat de mogelijkheid om appels te versappen in het Ciderhouse, gevestigd in het oude bestuursgebouwtje bij de ingang Stadspark.

Snoeien in de boomgaard

Paddenpoel-noord

Beschrijving

Karakteristiek voor Piccardthof zijn de vele sloten, vijvers en natuurlijk de grote plas. Dat in dit water diverse soorten vis leven is op zich een goede zaak. Helaas heeft het ook nadelen, omdat de vissen de eieren en larven van amfibieën opeten. En amfibieën zijn nuttige beesten, want zij leven op hun beurt weer van minder geliefde insecten, slakken en andere diertjes. Om te zorgen dat amfibieën zich beter kunnen voortplanten, is besloten een paddenpoel aan te leggen, die niet in open verbinding staat met het andere water. Amfibieën zetten hun eieren in het water af. De larven die daar vervolgens uitkomen, leven net zolang in het water tot ze eruit zien als een volwassen exemplaar. Meestal duurt de ontwikkelingsfase van het larve-stadium zo tussen de twee en drie maanden en zien de diertjes er eerder uit als een klein visje dan als kikker, pad of salamander. Ook hebben alle larven dan net als vissen kieuwen, waarmee ze zuurstof uit het water halen. Aan het einde van het larvenstadium verdwijnen de kieuwen en krijgen ze longen. Pas dan kunnen ze op het land gaan leven.

Doel

- Plek waar amfibieën zich beter kunnen voortplanten.

Beheer

- Gefaseerd baggeren, dus bijvoorbeeld elk jaar een derde. Dit kan machinaal of met de hand, en moet in september of oktober worden gedaan. Niet later, want dan zitten de kikkers al in de modder.
- Boomopslag rond de paddenpoel wordt jaarlijks in de winterperiode verwijderd.
- Van de vaste planten langs de oevers wordt jaarlijks ongeveer een derde deel gemaaid of gezeisd in het vroege voorjaar (gagelstruikjes sparen), zodat de kleine beestjes en insecten zich weer snel kunnen uitbreiden.
- Op het eilandje in de poel wordt de opslag eens per twee jaar verwijderd. Ook dit zou gefaseerd gedaan kunnen worden.

Composthoop / Composteren

Beschrijving

Alle tuinafval werd nog tot ver in de jaren negentig in vuilniszakken meegegeven aan de gemeente reiniging. Rond 2002 werd er besloten om al het groenafval (behalve takken) in de noordoosthoek te verzamelen en composteren. Met als doel het compost weer als organische (mest) stof en grondverbeteraar te gebruiken op het tuinpark.

De laatste jaren hebben velen van ons zich aangewend zich op deze manier te ontdoen van tuinafval. Op enkele verzamelplekken halen de tuinmannen het op en storten het op de grote compostbult.

De bult wordt echter te groot en is verontreinigd met Japanse duizendknoop en winde. Er moet er iets veranderen zeker nu de bult tijdelijk niet bruikbaar is.

Met de "Campagne: Composteren in eigen tuin" willen we de leden warm maken om zoveel mogelijk te composteren op de eigen tuin, met een eigen kleine compostbult ofwel een compostvat.

Doel

- Tuinresten komen zo beschikbaar als compost voor eigen tuin.
- De leden verzamelen kennis over composteren en zijn zich bewust van de kringloop.
- Het is belangrijk om organische stof aan veengrond toe te voegen.

Beheer

- Als 'Groene inspiratie' en voorbeeld komen er twee plekken waar een kleine, tijdelijke, algemene compostplek wordt gecreëerd. Hier kunnen leden nog iets van hun tuinresten naar toe brengen en kunnen we laten zien hoe een compostbult opgebouwd kan worden.

Griendbosje

Beschrijving

De in het voorjaar van 1997 geplante wilgentenen van de Waterwilg zijn ondertussen al tot echte pruikenbollen uitgegroeid.

Doel

- Het produceren van eigen wilgentenen, die voor allerlei doeleinden gebruikt kunnen worden, zoals hekjes, schuttingen, bonenstokken, etc.
- Vroeg in het voorjaar leveren de wilgenkatjes veel voedsel voor bijen en andere insecten.

Beheer

- Om het jaar worden de wilgentenen gesnoeid. Dit snoeien mag pas na de bloei van de katjes gebeuren, zodat bijen en andere insecten hier veel voedsel weg kunnen halen.
- Door gefaseerd te snoeien (elk jaar de helft) kunnen poppen uitgroeien tot volwassen imago's en zich weer voortplanten.

Stand van zaken

Bijenstal

Beschrijving

Bijen zijn zeer nuttige insecten. Bij het zoeken naar honing (eigenlijk nectar) vliegen ze van bloem tot bloem, waardoor ze tegelijkertijd zorgen voor de bestuiving van alles wat bloeit. Hierdoor kunnen zich vruchten en zaden ontwikkelen, die dan weer dienen als voedsel voor allerlei dieren en natuurlijk profiteren de tuinders er ook van.

Vóór 1998 werden op het tuinpark amper bijen waargenomen. Sinds de komst en inmiddels uitbreiding van de bijenvolken hebben we er duizenden harde werksters bij gekregen. De imker van wie de bijen zijn, voorziet het publiek van informatie bij de kasten.

Doel

- Het bevorderen van de bevruchting van bloemen door het houden van bijen.
- Het vergroten van de kennis over bijen.

Beheer

ATV Piccardthof zorgt dat de huisvesting buiten de kasten goed geregeld is en zorgt voor goede informatiepanelen. De imker, Jetse Dijkstra, beheert de kasten en zorgt voor zijn bijenvolken.

Stand van zaken

De imker verzorgt ook de informatie over de bijen. Op vragen als: waar de honing nu vandaan komt, hoe een bijenvolk samenleeft en werkt bij het bouwen van de raten, hoe de broedzorg geregeld is en hoe de bijen hun voedsel verzamelen geeft hij antwoord. Ook verkoopt hij een deel van de honing aan Piccardthof leden.

Twee keer in het jaar (in juni en september) maken we foto's van de bijenblokjes, en de daarin wel of niet gevulde gaatjes, en sturen ze op. De Universiteit Wageningen werkt mee en beoordeelt hoeveel en van welke soort wilde bij er bij ons voorkomen. Het resultaat van het onderzoek wordt gebruikt om aandacht te geven aan het zo bij-vriendelijk mogelijk inrichten van de groene omgeving. Het resultaat zal gepubliceerd worden.”

Ruigte om de Bijenstal

Beschrijving

Het perceel in de noordoosthoek van het complex - tussen het bosje (ZZ), de sloot (OZ), de moestuinen (NZ) en het graspad (WZ) van en naar de moestuinen, de bijenstal en het bruggetje - wordt in ecologisch beheer omgevormd van 'moestuin' naar 'natte strooiselruigte', van cultureel naar half-natuurlijk.

Doel

- Overwinteringskansen van veel duizendpotigen, spinnen en insecten als vlinders, kevers, wilde bijen, muggen, mieren en wespen vergroten.
- Allerlei dieren in verschillende ontwikkelingsstadia kunnen in ruigten een veilige en beschutte plaats en rust vinden.

Beheer en onderhoud

- Het cyclisch maaibeheer wordt afgestemd op de vegetatie. Maai- en snoeiwerk wordt grotendeels handmatig uitgevoerd.
- De graspaden rondom de ruigte en langs het achterste deel van de ruigte grenzend aan de moestuin en de broeihuop worden jaarlijks voor toegankelijkheid meerdere keren als gazon gemaaid.
- De bramenruigte niet elk jaar volledig maaien, maar cyclisch 1/3 deel van de ruigte maaien (of handmatig snoeien) en gedeeltelijk afvoeren naar de composthoop of gebruiken voor onderhoud van de ringslangbroeihuop langs de sloot.
- Een deel van de plantenresten versnipperen voor ophogen van de laaggelegen natte plekken om onderhoudswerkzaamheden mogelijk te maken.
- Op de groeiplaats van de echte valeriaan de braamstruiken jaarlijks snoeien en afvoeren.

Stand van zaken

Er zijn verschillende kleine zoogdieren en vogels waargenomen. Zo is er een houtsnip gezien. Zo ook een ringslang (zonnend tussen haagwinde onder Pinus picea, waarneming juli 2017 en melding bij RAVON en stadsecoloog Klaas van Nierop Gemeente Groningen door beheerder).

Picc – Hart – hof

Centraal op het complex, het hart van Piccardthof staat het Verenigingsgebouw. Een echte ontmoetingsplek. Een plek waar jong en oud samen komt. Door rond het gebouw een haag, struiken en een pergola aan te planten is er een poging gedaan om het Verenigingsgebouw meer te vergroenen.

De plannen om het gebouw te vernieuwen worden steeds concreter. Bij nieuwbouw is 'vergroening' en 'energieneutraal' een prioriteit.

Speelweide

Beschrijving

Opvallend is het grote veld voor het Verenigingsgebouw waar in de zomer maanden verschillende activiteiten kunnen plaats vinden. Ook is er een speeltuin voor de jonge Piccardthoffers. Er zijn in het verleden wel eens pogingen gedaan om de speeltuin wat te 'verwilderen'. Er zijn afgelopen jaren weer nieuwe speeltoestellen gekomen met een natuurlijk karakter. Het veld wordt omsloten door een oude meidoornhaag.

Doel

- Spelen, recreëren en verenigingsspelen.

Beheer en onderhoud

- Gras maaien en toestellen controleren.

Stand van zaken

Het is een statisch geheel. Bij de nieuwe plannen de prioriteit leggen bij een natuurlijke organische plek.

Fruithofje/ eetbare stad

Beschrijving

Achter het verenigingsgebouw is een heus fruithofje te vinden. Hierin staan bekende fruitsoorten zoals rode bessen en aardbeien, maar ook onbekende, zoals de jostabes of de kweeper. In de informatiezuilen hangt een lijst met daarop wat waar staat. Iedereen, bewoners zowel als passanten, mag gebruik maken van het fruit. Om meer eetbare bomen, struiken en planten in de stad te krijgen en mensen weer dichterbij de natuur te krijgen heeft de gemeente Groningen samen met de Natuur&MilieuFederatie het project "de Eetbare Stad" opgezet. Vanuit dat project zijn er op allerlei plekken op Piccardthof eetbare boompjes en struikjes geplant.

[Plukroute Piccardthof - Eetbaar Groningen](#)

Doel

- Zowel volwassenen als kinderen weer samen brengen met de natuur.
- Onbekende fruitsoorten aanbieden.
- Lekker plukken als er aardbeien rijp zijn (of ander fruit). Vogels mogen ook meegenieten.
- Mensen met elkaar in contact brengen, dingen samen doen.

Beheer en onderhoud

- In de winter bessenstruiken en -klimmers snoeien.
- Fruitbomen snoeien in de geschikte tijd, hangt af van de soort boom. Gegevens hierover zijn te vinden op internet of op te vragen bij de beheerder/ster.
- Compost of oude stalmest aanbrengen rond de bomen, struiken en bij de aardbeien. Bomen of struiken die het niet goed doen vervangen door betere.
- In het groeiseizoen wieden en maaien tussen de fruitplanten. Spiegels onder de bessenstruiken onkruidvrij houden, maar wel bedekken met mulch omdat anders de oppervlakkige wortels uitdrogen. Stro of afgeknipte plantendelen leggen tussen de aardbeien planten, zodat de aardbeien minder snel rotten.
- In augustus de eerste plantjes van de aardbeien-uitlopers verplanten naar de goeie plek, het teveel uitdelen aan Piccardthoffers. Afgedragen planten verwijderen. Elke drie jaar verwisselen van aardbeienbed en met nieuwe planten, of jonge van vorig jaar, beginnen.
- Waar mogelijk meer eetbare planten poten en planten die het niet blijken te doen vervangen door andere.

Piccardthof Zuid

Op Piccardthof zijn twee plekken speciaal ingericht voor groentetuinen. Bij groentetuinen – Zuid is eigenlijk in 1997 het “Natuurlijk tuinieren” door Louis Filius gestart.

Op deze plek is een prachtige vlindertuin te vinden met een natuurlijke oever. Samen met de groentetuinen maar ook met het beestenhotel en de ringslangenbroedhoop is er een prachtig evenwicht gevormd. Zeker een pareltje van Piccardthof.

Groentetuinen Zuid

Deze tuinen worden per kaveltje verhuurd aan iedereen die zijn eigen groente wil verbouwen. De eigenaren kweken allemaal op hun eigen manier verschillende gewassen, wat vooral in de oogstseizoenen een fleurige (en nijvere!) aanblik geeft.

Sinds Piccardthof in 1997 overgestapt is op natuurlijk beheer is ook in de groentetuinen het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen en kunstmest niet meer toegestaan.

Vlindertuin

Beschrijving

De reden om de vlindertuin aan te leggen is omdat de ondergrond voor de moestuinen die hier voorheen lagen, te nat was. De grond die vrijkwam door het graven van het moeras, vormt de rug waarop de vlindertrekkende bloemen zijn geplant. Als je goed kijkt, zie je hier overgangen tussen verschillende milieus, zoals nat en droog, hoog en laag, verruigd en gecultiveerd, zon en schaduw. Daardoor kunnen hier veel soorten planten groeien. Ook staan er voor de rupsen waardplanten als brandnetel en judaspenning en voor de vlinders veel nectarplanten. Door deze bloemenrijkdom en de waterpartijen vliegen behalve vlinders ook allerlei soorten zweefvliegen en libellen rond.

Doel

- Meer vlinders een plek te geven op Piccardthof.
- Door verschillende voedselplanten en waardplanten geven we allerlei soorten vlinders een kans geven te leven en zich voort te planten.
- De verschillende planten en vlinders zijn aantrekkelijk voor de leden en bezoekers.

Beheer en onderhoud

- Najaar: de border uitdunnen en te erg woekerende planten terug dringen, hierbij gefaseerd werken en rekening houden met waardplanten.
- Het nat/drasgedeelte gefaseerd zeisen, overblijvende stukken bieden voedsel-, schuil- en nestelmogelijkheden voor insecten en kleine dieren.
- De slootjes van het nat/drasgedeelte moeten met de hand gebaggerd worden om te voorkomen dat ze dichtgroeien, elk jaar de helft doen. De bagger afvoeren of op bulten leggen om nieuwe landjes te creëren.
- Bramen en bessen onder de wilgen snoeien en opnieuw leiden. De heg van liguster en meidoorn één keer per jaar knippen, maar zo, dat vogels nog wel kunnen eten van de bessen.
- Voorjaar: de open stukken opnieuw beplanten met vlinderplanten. De vlinderstruiken snoeien rond maart, na de vorst. Pitrus en opschietende elzen en andere boompjes verwijderen en elk jaar de wilgen om-en-om snoeien. De wilgentenen kunnen weer gebruikt worden in allerlei vlechtwerk op het terrein (snoeien liefst pas na de bloei van de katjes, i.v.m. voedselbron voor de bijen).
- Gedurende het hele jaar: wieden, waarbij er vooral hard opgetreden moet worden tegen de winde en oprukkend riet en gras.

In 2008 en 2017 hebben biologen op verzoek van de gemeente Groningen ons tuinencomplex geïnventariseerd op natuurwaarden: zij vonden maar liefst 106 plantensoorten in de vlindertuin, 17 verschillende dagvlindersoorten en 23 soorten libellen.

Beestenhotel

Beschrijving

Vlakbij de vlindertuin is in 2013 het fraaie beestenhotel gerealiseerd.

Hierin kunnen allerlei diertjes het hele jaar door onderdak vinden: onderin het bouwsel zitten gaten waarin egels, muizen of andere kleine zoogdieren kunnen schuilen of overwinteren. Hogerop vind je alle mogelijke spleetjes en gaatjes waarin heel veel insectensoorten een nestje kunnen maken of zich verstoppen. Er zijn speciale ruimtes met hommels- en vlinderkasten. Kortom: voor elk wat wils!

Doel

- Fraai object waar zowel leden als bezoekers 'Groene inspiratie' op kunnen doen.
- Schuil- en nestelmogelijkheden voor allerlei kleine diertjes en insecten.

Beheer

- Verbeteringen aanbrengen waar nodig.
- Regelmatig kijken in hoeverre er gebruik wordt gemaakt van het hotel. Vernieuwen van verrotte of kapotte onderdelen.

Het beestenhotel.

Ringslangenbroedhoop

Beschrijving

Piccardthof ligt in een nat veengebied, waar ringslangen (*Natrix natrix*) gesignaleerd zijn, zie ook de verspreidingskaart van Ravon (Reptielen, Amfibieën, Vissen Onderzoek Nederland). Om de ringslangenpopulatie te ondersteunen is in 2010 voor het eerst een broedhoop gemaakt, langs de sloot achter de bijenstal. Plek en opbouw van de broedhoop zijn gedaan volgens de aanwijzingen die staan op de site van Ravon. Na vier jaar vonden we nog steeds geen eieren en hebben we besloten het op een andere plek te proberen, namelijk in het moerasje bij de vlindertuin. De tijd zal leren of dit een betere plek is. Andere interessante plekken zijn: bij de natuurlijke oevers, aan de oever van de vijver bij de paddenpoel-Jasmijnlaan en aan de overkant bij de Bloemenweide. In 2019 zijn onder leiding van Landschapsbeheer Groningen de hopen opnieuw opgezet.

Doel

- Voortplanting van de ringslang ondersteunen.
- Biodiversiteit op Piccardthof vergroten; broeihopen lokken tal van andere dieren zoals amfibieën, zoogdieren en bijzondere kevers (broeihopen.nl).

Beheer

- Elke twee jaar moet de broedhoop opnieuw aangelegd worden tussen half maart en eind april. In april en mei paren de ringslangen vlakbij de plek waar ze overwinterd hebben, de eieren worden in juni of juli gelegd.
- De warmte die nodig is voor ontwikkeling van de eieren ontstaat door rotting in de broedhoop.

Zie voor meer aanwijzingen over de opbouw en plaats van een broedhoop de site van Ravon of broeihopen.nl .

Overige zaken

Website

We hebben een actuele website <https://www.piccardthof.nl>.

Met alle benodigde informatie voor leden maar ook met een tuinblog: Oet toene.

Monumentale bomen

Beschrijving

Dat Piccardthof 80 jaar oud is, kun je ook aan onze bomen zien. Er zijn vele mooie, volwassen bomen op ons terrein, waardoor ons park afwisselender en interessanter is.

Niet alleen voor ons, maar ook voor allerlei vogels, insecten, kleine zoogdieren (eekhoortjes!) enzovoort. Er is in het verleden een bomenroute gemaakt en er is een lijst met monumentale bomen. Deze monumentale bomen en houtopstanden hebben een klein bordje, zodat ze voor iedereen herkenbaar zijn.

We zien echter dat door de leeftijd van sommige bomen en door de klimaatsveranderingen (droge zomers, natte winters) er steeds vaker preventief gekapt moet worden. De gemeentelijke regels die gelden voor het kappen van bomen gelden ook op complex. De kapvergunning wordt via de tuinadviescommissie aangevraagd bij de gemeente.

Doel

- Bomen, struiken en houtopstanden die van grote waarde zijn voor Piccardthof extra beschermen.
- Leden adviseren over bomen.

Beheer

- Bij de aanvraag van kapvergunningen controleren en adviseren.
- Het bomenbestand controleren op vitaliteit.
- Elk jaar met de lijst in de hand alle monumentale bomen langslopen en kijken of er veranderingen zijn. Dan ook meteen schroefjes losser draaien opdat de bordjes niet vastgroeien.
Indien nodig de lijst aanpassen en/of uitbreiden.

Stand van zaken

De bestaande Bomenroute, waarin veel bijzondere bomen en struiken staan beschreven, vraagt om een aanpassing. Dit staat nog op de planning. De lijst zal op de website worden gepubliceerd en komt in de infozuilen te hangen. (Met dank aan Hielke Hylkema die de oorspronkelijk door Louis Fillius en Lyda Krijgsman ontwikkelde Bomenroute in 2008 heeft vernieuwd).

Er zijn sinds 2021 gesprekken geweest met de gemeente.

Voor de bomen op het complex gelden de regels zoals opgesteld zijn door de gemeente. Ook eventuele kapvergunningen moeten bij de gemeente worden aangevraagd.

Werkgroep wateroverlast

Beschrijving

Gedurende de winter en het voorjaar staan er verschillende tuinen blank, het idee bestaat dat de wateroverlast de laatste drie tot vijf jaar verergerd is. Het is bekend dat door klimaatverandering zowel droogte als langdurige regenval frequenter op zal treden. Er is in eerdere beleidsdocumenten van de vereniging geen beleid geformuleerd op het gebied van wateroverlast. Vandaar dat er in 2021 een werkgroep wateroverlast is opgericht.

Het doel van de werkgroep is te achterhalen waar het probleem van de wateroverlast vandaan komt, daarbij willen we als werkgroep begrijpen hoe de situatie in elkaar steekt en vervolgens op zoek gaan naar mogelijke 'knoppen' om aan te draaien om de overlast te beperken. Hiertoe hebben we eerst geïnventariseerd hoe groot de wateroverlast is, hebben we vervolgens een aantal onderzoeksvragen geformuleerd, hebben we gesproken met Peter de Ruyter (landschapsarchitect gespecialiseerd in veengebieden), beheerders heemtuinen Amstelveen, het waterschap Noorderzijlvest en met verenigingsleden met bijzondere kennis

Stand van zaken

De werkgroep heeft de eerste bevindingen neergelegd bij het bestuur en vervolgens een prioritering gemaakt waarmee ze de komende jaren mee aan de slag gaan.

- 1) Onderhoud: overleg met gemeente over gedeelde sloten
- 2) Onderhoud: zet systeem op met jaarlijkse schouw
- 3) Paden: onderzoek wadi's
- 4) Paden: grondboringen en Veen: verzamel kennis en deel deze
- 5) Waterpeil: vraag grondwatermeter aan gemeente

Zeisclub

Beschrijving

In 2021 hebben een aantal leden een zeisclub opgericht. Het doel is vooral praktisch bezig zijn. Lekker zeisen. Maar per keer wordt er ook kennis uitgewisseld.

Maar natuurlijk is het voor het complex van groot belang dat er met de zeis gemaaid kan worden.

Stand van zaken

Een paar leden hebben de zeiscursus gedaan bij Landschapsbeheer

Nawoord

Dit Ecologisch Beheer Plan Natuurlijk Piccardthof is een omvangrijk document geworden. Met zorgvuldigheid gemaakt maar vast niet compleet. In het geval we namen van leden die bijdragen hebben geleverd, vergeten zijn of onvolledig zijn, staan we open voor aanvullingen.

We hopen wel dat dit document de ambitie laat zien die we met elkaar hebben om ons mooie Piccardthof Natuurlijk een klimaat adaptieve toekomst in te laten gaan.

Door het maken van dit beheerplan zijn verschillende groepen met elkaar een verbinding aan gegaan en dat is de samenwerking ten goede gekomen.

Er worden weer excursies en informatieavonden georganiseerd. De structuur van de werkoctenden is verbeterd en deze worden weer goed bezocht. We zien de toekomst weer zonnig in!

Groningen, mei 2022

Colofon

Dit is een speciale web-versie. Hier zijn de namen van de beheerders en de fotografen weg gelaten. De volledige versie kan worden opgevraagd bij het secretariaat.

secretariaat@piccardthof.nl